

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Соціально-правовий факультет

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
УДУ імені Михайла Драгоманова
протокол № від « » 2023 р.
Голова Приймальної комісії

_____ Андрущенко В. П.

“Рекомендовано”

Вченою радою факультету соціально-
політичних наук
протокол № 2 від «14» лютого 2023 р.
Голова Вченої ради

_____ Євтух В.Б.

**ПРОГРАМА
фахового вступного випробування**

з наукової освіти та наукової комунікації

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня **магістр**
на базі здобутого ступеня бакалавра/спеціаліста

Галузь знань

01 «Освіта/педагогіка»

Спеціальність

011 «Освітні, педагогічні науки»

Освітня програма

*«Наукова освіта та наукова
комунікація»*

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма вступного випробування на освітньо-професійну програму «Наука освіта та наукова комунікація» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» базується на розумінні зміни вектору мислення сучасної людини взагалі та розвитку освіти зокрема. Наразі, у світовому освітньому просторі актуалізована думка про необхідність формування принципового нового підходу до навчання дітей: посилення наукової складової всіх напрямків освітнього процесу, оскільки саме такий підхід дозволяє сформувати об'єктивну причинно-наслідкову основу картини світу особистості.

Дана програма враховує базові компетентності вступника, отримані на попередньому освітньому рівні. З огляду на актуальні вимоги до підготовки фахівця в умовах закладу вищої освіти особливого значення набуває розробка теоретичних основ підготовки магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» за освітньо-професійною програмою «Наука освіта та наукова комунікація», адже протокольні рішення, що пропонуються в ході здобуття освіти за даною освітньо-професійною програмою, дозволять трансформувати раніше здобуті знання в новому світлі розуміння вимог сучасної освіти.

Програма вступних екзаменів на освітній рівень «Магістр» за освітньо-професійною програмою «Наука освіта та наукова комунікація» передбачає виявлення рівня готовності сучасного фахівця освітньої сфери до побудови освітнього процесу на засадах наукового оформлення архітектури освітнього середовища.

Майбутні магістри мають *знати*: сутність педагогіки як науки; принципів та методів освітньої діяльності; характеристики загальних педагогічних технологій; методіку педагогічної роботи з різними групами вихованців. Абітурієнти мають виявити такі *вміння*: диференціювати зміст освітньої діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів педагогічного впливу; добирати та адаптувати відповідно до мети, особливостей вихованців і реальної педагогічної ситуації педагогічні технології, методи та прийоми роботи; будувати стратегію педагогічної роботи, спрямовану на саморозвиток особистості дитини та молодшої людини.

На основі змісту майбутньої професійної підготовки на освітньому рівні «Магістр» визначено орієнтовні питання вступного випробування із загальної педагогіки, інноваційних процесів у педагогіці та педагогічних комунікацій. Структура екзаменаційного білету складається з трьох теоретико-методичних питань комплексного характеру та педагогічної задачі. Відповіді абітурієнтів на теоретико-методичні питання та вирішення педагогічної задачі/ситуації допоможе спрогнозувати результативність подальшого здобуття освіти студентів на вищому освітньому рівні.

Програма містить три модулі: I – «Загальні основи педагогіки» (4 теми), II – «Теорія навчання і виховання» (3 теми), III – «Інновації в педагогічній освіті» (3 теми) та IV - «Педагогічна комунікація» (2 теми).

Білеті вступних іспитів містять чотири питання. Пропонується така система оцінювання: максимальна оцінка – 200 балів (кожне питання оцінюється у 50 балів). Відповідно отриманий бал в межах 0-99 дозволяє

констатувати низький рівень сформованих знань та вмій, в межах 100-139 констатує задовільний рівень, а демонстрація знань у 140-169 та 170-200 балів ілюструє задовільний і високий рівень відповідно.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
0-99 бали	Низький	Знання, але не розуміння педагогічних термінів, невміння обґрунтувати думку; відповідь на поставлене питання схематично побудована, відсутні орієнтації в галузі сучасних наукових досліджень в галузі педагогічних наук.	Теоретичні положення не ілюструються прикладами з практики, невміння вирішувати прості педагогічні ситуації.
100-139 балів	Задовільний	Знання та розуміння педагогічних термінів, уміння будувати думку, відповідь на поставлене питання достатня.	Уміння ілюструвати теоретичні положення прикладами з практики, вміння вирішувати нескладні педагогічні ситуації на основі попередньо набутих знань.
140-169 балів	Достатній	Знання та розуміння педагогічних термінів, логічно побудована відповідь на поставлене питання, орієнтація в галузі педагогічних наук, уміння обґрунтовувати думку.	Вільне оперування теоретичними положеннями та прикладами з практики, вміння вирішувати нескладні педагогічні ситуації на основі попередньо набутих знань.
170-200 балів	Високий	Знання, чітке визначення та розуміння педагогічних термінів, логічно побудована і змістовна відповідь на поставлене питання, обізнаність в галузі педагогічних наук, уміння аргументувати думку.	Вміння підкріплювати теоретичні положення прикладами з практики, вирішувати складні педагогічні ситуації.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування набрав 0-99 балів, то дана кількість балів вважається недостатньою для допуску до участі у конкурсному відборі до УДУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто брав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МОДУЛЬ I. Загальні основи педагогіки

Тема 1.1. Педагогіка як наука. Предмет, структура і перспективи розвитку

Педагогіка – наука про освіту і виховання особистості. Спрямована на оперативне розв'язання життєвих проблем, що виникають у процесі освіти, виховання, навчання. Предмет педагогіки. Джерела розвитку педагогіки. Виховання як суспільне явище, його історичний характер. Педагогічна наука і педагогічна практика. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства.

Основні поняття: педагогіка, виховання, навчання, освіта, самовиховання, самоосвіта, саморозвиток.

Тема 1.2. Закономірності розвитку людської особистості

Процес розвитку особистості. Теорії розвитку і формування особистості. Людиноцентрована парадигма. Джерела і умови розвитку особистості. Спадковість і розвиток. Фактори, що зумовлюють особливості та результати розвитку. Вплив середовища на розвиток особистості. Навчання, виховання і психічний розвиток особистості. Діагностика розвитку. Наукові засади вікової періодизації розвитку дитини.

Основні поняття: особистість, індивідуальність, індивід, спадковість, розвиток, формування, активність особистості, суб'єкт виховання.

Тема 1.3. Система освіти в Україні.

Поняття системи освіти як історичної категорії, її обумовленість потребами суспільства. Система і структура освіти в Україні у відповідності до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про вищу освіту». Завдання системи освіти. Принципи побудови освіти в Україні. Ступенева і неперервна освіта в Україні. Пріоритетні напрями розвитку системи освіти в Україні.

Основні поняття: кваліфікаційні рівні, розвиток, професійна освіта.

Тема 1.4. Педагогічний процес як система

Сутність і структура педагогічного процесу. Взаємодія як спосіб організації педагогічного процесу. Педагогічна ситуація – основна одиниця педагогічного процесу. Компоненти педагогічного процесу. Рушійні сили і закономірності педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Принципи педагогічного процесу. Цілісність педагогічного процесу. Зміст і ефективність педагогічного процесу. Технологія педагогічного процесу.

Основні поняття: педагогічний процес, педагогічна ситуація, технологія.

МОДУЛЬ II. Теорія навчання і виховання

Тема 2.1. Теоретико-методологічні основи освітнього процесу. Зміст освіти

Дидактика – теорія освіти і навчання особистості. Основні категорії дидактики. Взаємозв'язок дидактики і окремих методик. Основні дидактичні категорії. Сутність процесу навчання та його особливості. Цілі навчання та

результат спільної діяльності. Основні компоненти процесу навчання. Освіта та її роль у розвитку й формуванні особистості. Теорія матеріальної та формальної освіти. Зміст освіти як дидактична категорія. Реалізація принципів гуманізації, індивідуалізації у визначенні змісту освіти. Стандарти освіти. Навчальні програми, навчальні плани.

Основні поняття: дидактика, принципи навчання, процес навчання, методи, засоби навчання, освіта, зміст освіти, знання, уміння, компетентності, навчальний план, навчальна програма, підручник, навчальний посібник.

Тема 2.2. Організаційні форми навчання. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності

Форма організації навчання як дидактична категорія. Розвиток організаційних форм навчання, основні вимоги до них. Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації навчально-пізнавальної діяльності. Сутність контролю, його мета та завдання в навчальному процесі. Функції контролю. Види контролю. Методи та форми контролю, їх характеристика. Оцінювання та облік результатів навчально-пізнавальної діяльності. Критерії оцінювання. Рейтингова оцінка знань.

Основні поняття: форма організації навчання, вимоги до форм навчання, контроль, оцінка, облік знань, функції контролю, види контролю, методи контролю, форми контролю, критерії оцінювання.

Тема 2.3. Закони, закономірності й принципи освіти і навчання. Сутність процесу виховання у закладах освіти

Сутність та взаємозв'язок понять «закон» і «закономірність». Основні закономірності навчання. Принципи навчання та їх характеристика. Взаємозв'язок закономірностей та принципів навчання. Сутність і особливості процесу виховання. Сучасні підходи до виховного процесу. Процес виховання як система. Структура та логіка виховного процесу. Конкретизація мети виховання. Вихованість як інтегральна властивість особистості, результат процесу виховання. Діагностика, критерії, ступені вихованості. Процес самовдосконалення особистості. Самовиховання, перевиховання.

Основні поняття: закон, закономірність, принцип навчання, дитиноцентризм, індивідуалізація навчання, єдність освіти і виховання, партнерство, процес виховання, педагогічна взаємодія, мета виховання, вихованість особистості, самовиховання

МОДУЛЬ III. Інновації в педагогічній освіті

Тема 3.1. Сутність та специфіка інновацій в освіті. Характеристика сучасних класифікацій інновацій в освіті.

Інновації та глобальні освітні тенденції. Інформатизація освіти, інтеграція, гуманізація, індивідуалізація, оптимізація освіти, її активізація й інтенсифікація. Утвердження самоосвіти і самонавчання в якості провідних форм освіти, компетентнісний підхід в освіті, перехід до неперервної освіти (упродовж всього життя) як основні тенденції її прогресивного розвитку. Пріоритетні завдання сучасної освіти в контексті інноваційних змін. Інноваційна політика держави в галузі освіти.

Основні поняття: інновація, інформатизація, інтеграція, гуманізація, індивідуалізація.

Тема 3.2. Тенденції та закономірності розвитку інноваційних процесів в освіті

Сутність інноваційних процесів в освіті. Інноваційний процес в освіті як сукупність цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, і модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов. Закономірності інноваційних процесів в освіті. Загальна характеристика етапів інноваційного процесу («життєвий (цикл інновацій»).

Основні поняття: інновація, інноваційний процес, модифікація, цикл інновацій.

Тема 3.3. Загальні основи технологізації освітнього процесу

Педагогічна технологія, її сутність, зміст, структура. Сучасні класифікації освітніх і педагогічних інновацій. Характеристика сучасних педагогічних технологій. Особливості технологізації освітнього процесу. Особистісний компонент в структурі механізму реалізації педагогічних технологій.

Основні поняття: педагогічна технологія, педагогічна інновація, педагогічна неологія.

МОДУЛЬ IV. Педагогічна комунікація

Тема 4.1. Загальні характеристики педагогічної комунікації та педагогічного спілкування.

Комунікація і спілкування: спільне та відмінне. Специфіка обміну інформацією. Комунікація та спілкування в освітньому процесі. Особливості та складові педагогічної комунікації.

Основні поняття: спілкування, комунікація, педагогічне спілкування, педагогічна комунікація, комунікативність.

Тема 4.2. Педагогічне спілкування – фактор педагогічної комунікації.

Феномен педагогічного спілкування: функції, форми, етапи та структура. Стилі та моделі педагогічного спілкування. Стратегії взаємодії в освітньому процесі, труднощі у побудові комунікації. Засоби педагогічного спілкування. Особливості педагогічного мовлення. Педагогічний конфлікт, його характеристика та шляхи вирішення.

Основні поняття: стилі спілкування, суб'єкт-суб'єктне спілкування, бар'єри у спілкуванні, вербальна комунікація, невербальна комунікація.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова Факультет соціально-політичних наук

Ступень: *Магістр*

Галузь знань: *01 Освіта/педагогіка*

Спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

Освітня програма: *Наукова освіта та наукова комунікація*

На базі ступеня: *бакалавр/спеціаліст*

***Вступне
випробування
фахове***

Екзаменаційний білет № 1

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

*Затверджено на засіданні Приймальної комісії УДУ імені Михайла Драгоманова
протокол № __ від «__» _____ 2023 р.*

Голова фахової комісії _____ / *Євтух В. Б.* _____ /
Підпис ПІБ

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Л. В. (2006). Історія педагогіки України : Підручник. Київ: Либідь, 424 с.
2. Бутенко Н. Ю. (2004). Комунікативні процеси у навчанні : підручник. Київ : КНЕУ, 383 с.
3. Вишневський О. (2006). Теоретичні основи сучасної української педагогіки : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 326 с.
4. Волкова Н. П. (2006). Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 256 с.
5. Волошина О.В. (2014). Педагогіка інновацій у вищій школі. Навчально-методичний посібник. Вінниця, 161 с.
6. Дичківська І.М. (2004). Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 352 с.
7. Джаман, Т. В. (2013). Історія педагогіки України : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 301 с.
8. Дяченко Н.О. (2015). Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів. Київ : Видавництво Ліра-К, 84 с.
9. Зайченко І. В. Педагогіка : підручник / І. В. Зайченко. Київ: Вид-во Ліра-К, 2016, 608 с.
10. Єпіхіна, М. А. (2019). Педагогіка партнерства: аналіз зарубіжного досвіду. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, (1 (324) Ч. 2), 226-234.
11. Ортинський В. Л. (2019). Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 472 с.
12. Підласий І. П. (2010). Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Харків: Вид. група «Основа», 360 с.
13. Сікорський П. І. (2021). Нова педагогіка. Львів: Львівська політехніка, 540 с.
14. Стрілець С. І. (2013). Інновації у вищій педагогічній освіті: теорія і практика : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Чернігів : Лозовий В. М. [вид.], 507 с.